

ὅτι τὸ νὰ συστήσῃ κανεὶς τὴν ἀπολύμαν-
σιν ὅλων τῶν χωρίων θὰ ἰσοδυναμῇ πρὸς
μιατοκτονίαν ἐπειδὴ τὸ μέτρον αὐτὸ θὰ
προσέκρινεν εἰς χίλια δύο ἐμποδία καὶ
εἰς τὰς προλήψεις τῶν κατοίκων.

Ἡ ἐγκατάλειψις τῶν μολυσμένων αὐ-
τῶν ἐστιν δὲν ἐπιβάλλεται ἐκ μόνου ὡ-
λως τὸ τοῦ λόγου τῆς ἀποφυγῆς τῆς νό-
σου, ἀλλὰ διὰ λόγους γενικωτέρους ὑγιει-
νῆς. Διότι ὅπως ὅλοι γνωρίζουν ὅλα τὰ
παλαιὰ οἰκήματα καὶ τὰ κατὰ πρόχειρον
τρόπον κτισμένα καὶ μὲ ὀλίγα ἀκατάλλη-
λα εἶνε ὅλα ἀνθυγιεινά. Ὅπου δὲ ἡ νῆ-
σις προσβάλλεται ἀπὸ τοὺς νοτίους ἀνέ-
μους καὶ οὐρίζας, τὰ εἰς τὰ μέρη αὐτὰ
κτισμένα χωρία ὅλα ὑποφέρουν ἀπὸ τὴν
ὕγρασιν, ἥτις ὡς γνωστὸν εἶνε ὁ κυριώ-
τερος συντελεστὴς τῶν στηθικῶν νοση-
μάτων, καὶ τοῦ ἀρθριτισμοῦ καὶ τῶν ρευ-
ματισμῶν ἀπὸ τῶν ὁποίων ὄχι καὶ ὀλί-
γων οἱ κάτοικοι ὑποφέρουν. Ὅλα τὰ οἰκή-
ματα τῶν περισσοτέρων χωρίων μὴ εἶναι
ἀπὸ μούχλα, δέγναι ὅτι δὲν ἀερίζονται
ἐπαρκῶς, καὶ εἰς ἡ ὑγρασία εἶνε ὁ μόνι-
μος αὐτῶν κάτοικος.

Δυστυχῶς, καὶ σήμερον ἀκόμη ὅσα
σπίτια κτίονται, κτίζονται μὲν κατὰ ἕνα
πρόχειρον σχέδιον συμφωνοῦν μὲ τὸ γού-
στο τοῦ ἰδιοκτήτου οὐδέποτε δὲ τοῦ μη-
χανικοῦ, καὶ ὑφίστανται εἰς ὄγκον, ποτὲ
ὅμως δὲν κτίζονται σύμφωνα μὲ τοὺς
κανόνας τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς οἰκοδομικῆς
τέχνης ἐπὶ ὑγιεινῆς τοποθεσίας. Πίπτου-
ται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως
τοῦ χωρίου τοῦ ὁποῖον ὁ ἰδιοκτήτης ἐ-
κχωροῦσιν ἀπὸ τὸν πατέρα του, ἀδι-
ύφορον ἂν δὲν θὰ δύναται νὰ εὖρη νερὸ
ἐκεῖ πλησίον, ἢ ἂν θὰ ὑποχρεωθῇ νὰ κα-
τασκευάσῃ στέρνα, ὅπως εἶνε τὸ συνηθέ-
στερον. Εἰς τὰ σπῖτια ἐν τούτοις αὐτὰ
πρόκειται νὰ ζήσουν καὶ ν' ἀνατρα-
φῶν τρυφεραὶ ὑπάρξεις.

Μόλις εἰς ὅλα αὐτὰ δὲν θὰ ἔπρεπε ν'
ἀρῆσιν ἀπαράτητον ὅτι οὐδεὶς νόμος
περὶ δημοσίας ὑγιεινῆς καὶ καθαριότητος
ἐφαρμόζεται ἐν τῇ νήσῳ μας. Ἀλλὰ καὶ
ἂν ἐπεδιώκετο ἡ ἐφαρμογὴ τὸν θὰ προσ-
έκρινεν εἰς μύρια δύο ἐμποδία καὶ θὰ
ἐδημιούργη ἀπειρίαν ἐπισκοπῶν καθ'
ἐκαστήν. Διότι πῶς θὰ ἴτο δυνατόν π.χ. νὰ
παρεμποδισθῶν καὶ ὑγιεῖς καὶ οἱ ἀσθε-
νεῖς νὰ μὴ πύκνουν εἰς τὰ δάπεδα τῶν δι-
αφύρων καρενέων ἢ τὰ σπῖτια ἢ τὰς
ὁδοὺς ἢ τοὺς δὲ ἐπὶ τὴν καθαρῶς
ἵσταται τὸν ποτήριον καὶ τῶν ἄλλων ὑαλί-
νων ἀντικειμένων. Ἐάν ἴτο δυνατόν ἡ
ἐπίσημος ἐρευνα ἐπὶ τῆς ἀκαταστασίας ἢ
ὁποία παρατηρεῖται εἰς πλείστα χωρία
μας ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Χώραν καὶ τὸν Πο-
ταμιόν, ἀσφαλῶς θ' ἀπεκαλύπτοντο πράγ-
ματα διὰ τὰ ὁποῖα θὰ ἐντρέπετο ὁ κάθε
πολίτευτος οὐμολογεῖν. Ἐνθυνοῦμαι
ὅτι κατὰ τὸν πρόσφατον ἑορτασμόν τῆς
Ἑθνικῆς μας Ἐκατονταετηρίδος, ὁ Πο-
ταμιὸς ἀπὸ ἀπόψεως καθαρῶς εὐρί-
σκετο εἰς ἀβίαν κατάστασιν. Μόλις τῇ
τελευταίαν στιγμὴν κατέστη δυνατόν νὰ
καθαρισθῇ κεντρικώτατος αὐτοῦ δρό-
μος ἐκ τῶν ἀκαθαρσιῶν τὰς ὁποίας ὁ
κάθε πολίτης ἐδίδωρε χροῦς του νὰ ἐνα-
ποθέσῃ εἰς αὐτὸν παρὰ τὰς διαμαρτυ-
ρίας τῶν περιούσιων καὶ μερικῶν πολιτι-
σμένων ἀνθρώπων. Ἡ ἀστυνομικὴ ἀρχὴ
δικαιοδογουμένη ἐπέτρεπε τῇ ἐνθύνῃ
τῆς καταστάσεως εἰς τὸν Χ. Πρόεδρον τῆς
κοινότητος ὡς ἀρμόδιον νὰ ἐπιληφθῇ
αὐτῆς, καὶ οὕτως πάλιν εἰς ἐκείνην ὡς
ἐάν τοὺς κατοίκους ἐνδιέφερον ἡ ἀρμο-
διότης τῶν ἀρχῶν καὶ ὄχι ἡ καθαρῶ-
της τῆς κομποπλέως τῶν!

Εἰς ἕνα τέτοιον ἐν τούτοις ἀκάθαρτον
περιβάλλον, καὶ μέσα εἰς μία τέτοια μολ-
υσμένη ἀτμόσφαιρα, κινεῖται ἕνας κό-
σμος ἀνθρώπων καὶ μάλιστα τὰ παιδιὰ
τῶν σχολείων τὰ ὁποῖα, ἐλλείψει ἄλλης
ψυχαγωγίας μετὰ τὸ μᾶθημα τῶν, κυ-
λίσθαι εἰς τοὺς δρόμους καὶ τῆς πέτρας
καὶ τὰ χόματα, ὑποχρεούμενα ν' ἀνα-
πνεύουν τὰς βρομωρὰς ἀναθυμιάσεις
τῶν οὐρῶν καὶ τῆς κόπρου.

Πόσον ὁμως διαφορετικὴ θὰ ἴτο ἡ
κατάστασις ἐάν εἴχομεν μίαν σύγχρονον
μικρὴν πόλιν μὲ τὴν οὐμοιότητα τῆς, τοὺς
ἰσχυροὺς τῆς, τὰ ὑδραγωγεία τῆς, τὰ
πρόσθια πόρτα τῆς, τὰς πλατείας τῆς
τὸν ηλεκτροφωτισμὸν τῆς, τὰ ὑγιεινὰ σχο-
λεῖα τῆς, τὰ γυμναστήρια τῆς, τὰς ἐκ-
κλησίας τῆς, τὸ Νοσοκομεῖον τῆς, καὶ ἐν
γένει ὅλα ἐκεῖνα τὰ μέσα τὰ ὁποῖα ἀδι-
στοῦν τῇ ζωῇ τοῦ ἀνθρώπου ἀνετον
καὶ πολιτισμένη. Μήπως εἶνε δύσκολον
νὰ γίνῃ ἡ πόλις αὕτη; Κάθε ἄλλο, ἀρ-
κεῖ νὰ ὑπάρῃ ἡ καλὴ θέλησις καὶ ἡ ἀν-
τιληψὶς τοῦ κοιντο συμφέροντος. Ἐχο-
μεν πρῶτον παραδειγμα ἡ μᾶλλον ἀ-
πειρίαν παραδειγμάτων ἀπὸ τὰς δημιουρ-
γηθῆσας ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα ὠραίας μικρὰς
προφυγικὰς πόλεις ἐκ δύο ἢ τριῶν χι-
λιάδων κατοίκων ἢ καὶ ἀκόμη περισσο-
τέρων. Ἀλλως τε, οἱ Κυθῆριοι οἱ ὁποῖοι
ἔζησαν εἰς τὴν Αὐστράλιαν καὶ τὴν Ἀ-
μερικὴν γνωρίζουν πῶς δημιουργοῦνται
αἱ μικραὶ αὐταὶ πόλεις ἀπὸ τῶν ὁποίων
τίποτε δὲν λείπει, καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἡ δι-
αμονὴ εἶνε ἐξ ἴσου, ὅπως καὶ εἰς τὰς με-
γαλοπόλεις εὐχάριστος. Ἐάν εἰς τὴν νῆ-
σον μας ὑπῆρχε μία τοιαύτη πόλις αὕτη
θὰ εἶχε, ὡς εἶπον, καὶ τὸ νοσοκομεῖον τῆς
καὶ δὲν θὰ ἐδημιουργοῦτο αἱ κακαὶ ὑγι-
εῖναι μας συνήθεια. Ὅπως ἐπίσης θὰ
εἶχε ἡ πόλις αὕτη καὶ τ' ἀπαραίτητα
φαρμακεία τῆς. Σήμερον ὅπως εἶνε ἡ
κατάστασις ὡς οὐτε φαρμακείον δὲν δύ-
ναται νὰ ζήσῃ εἰς τὸν τόπον μας. Ὅσον
κατὰ περιόδους ἵπνοιαν τοιαῦτα ὅλοι καὶ
ἐκλείσαν, καὶ ἔτσι καὶ τὰ προχειρότερα

ἀκόμη φάρμακα πρέπει νὰ τὰ ζητήσῃ
κανεὶς, εἴτε ἀπὸ τοὺς λατοῦς εἴτε ἀπὸ
τοὺς μπακάληδες τῆς νήσου.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΠΟΨΙΣ

Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἶνε ὁ Κυθῆριος
κομπολοισιμὸς διὰ ν' ἀντιληφθῇ ὅτι
ἀπὸ τὴν νῆσον μας λείπουν καὶ αὐτὰ τὰ
στοιχειωδέστερα μέσα ἰκανοποιήσῃ
τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Ἐκτὸς τῶν χωρίων
εἰς τὰ ὁποῖα οἱ ἄνθρωποι διάγουν ἀγρο-
τικὴν ζωὴν καὶ εἶνε ὑποχρεωμένοι ν' ἀπο-
σύρωνται ἐνωρὶς εἰς τὰς οἰκίας των, καὶ
εἰς τὰς δύο κομποπόλεις Ποταμιόν καὶ
Χώραν τὰ πράγματα δὲν εἶνε διαφορετι-
κώτερα. Διότι τὸν μὲν χειμῶνα σταματᾷ
κάθε εἰς αὐτὰς κίνησις, κατὰ δὲ τὸ θέρος
οἱ μὲν κάτοικοι τῶν χωρίων διαμένουν
ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον εἰς τὴν ἑσπέρην διὰ
τὰς ἐργασίας των, ἐκ δὲ τῶν κατοίκων
τῆς Χώρας πλείστοι διασκορπίζονται εἰς
τὸ Λιβάδι καὶ εἰς ἄλλα μέρη λόγῳ τῆς
ζέσης ποῦ κατὰ κανόνα ἐπικρατεῖ εἰς
τὴν Χώραν, οἱ δὲ κάτοικοι Ποταμίου κα-
τέχονται εἰς τὴν Ἀγίαν Πελαγίαν. Τοιοῦτο-
τρόπως εἰς τὴν δύο κομποπόλεις δὲν παρ-
μένουν παρὰ ὅσοι δὲν δύναται ν' ἀπο-
μακρυνθῶν ἀπ' αὐτὰς, οἷτινες καὶ περιο-
ρίζονται εἰς μονοτονίαν μικροῦς περιπά-
τους εἰς οὐσιμῶς δρόμους. Εἰς ὅλα συν-
επὶ τὰ χωρία ὡς καὶ εἰς τὰς δύο κομπο-
πόλεις μας δὲν ὑπάρχει κοινωνικὴ ζωὴ.
Αὕτη ἐκδηλοῦται κατὰ κανόνα εἰς μικρο-
συγκεντρώσεις εἰς τὰ καφεναεῖα, πρὸς
τὸ ἐσπέραιον συνήθειαν, κατὰ τὰς ὁποίας
μεταξὺ ἐνὸς καφεῖ καὶ μίας πρῆρας συζη-
τοῦνται καὶ σχολιάζονται τὰ πολιτικά
ζητήματα, καὶ αἱ ἐπιτυχίαι ἢ ἀποτυχίαι
τῶν ἐν μεταναστεύσει διατελούντων Κυ-
θῆριων. Αὕτη εἶνε ὅλη καὶ ὅλη ἡ κοινω-
νικὴ ζωὴ τῆς νήσου μας. Κατὰ περιό-
δους μόνον τελοῦνται μερικὰ πανηγύ-
ρεις ἀνὰ τὴν νῆσον αἱ ὁποῖαι σὺν τῇ
παρόδῳ τοῦ χρόνου ἐξασθενοῦν καὶ
αὐταὶ εἶτε ἐκ οἰκονομικῶν λόγων εἶτε ἐκ
ἄλλων αἰτιῶν.

Τὰ δύο κέντρα μας ὁ Ποταμιὸς καὶ ἡ
Χώρα καμμία ψυχρωγίαν δὲν παρέχουν
εἰς τοὺς κατοίκους των, φυσικὰ δὲ οἷτε
εἰς τοὺς ἄλλους κατοίκους τῆς νήσου.
Πλείστακις ἐγένοντο ἀπόπειραι ἰδρύσεως
σωματείων μὲ διαφόρους ψυχρωγικούς
ἢ μορφωτικούς σκοπούς, ἀλλ' ὅλα ἐναυ-
γήσαν. Ἰδρύθησαν μὲν τὰ σωματεία
ἀλλ' ἐμείναν μὲ μόναν τὰς σφραγίδας
καὶ τὰ καταστατικά των. Ὅσας δὲ συμ-
βαίνει νὰ γίνῃ εἰς τὰ κέντρα αὐτὰ καμ-
μία διασκέδασις ἢ καμμία ἐπισκοπὴ δε-
ξίσεως, πρέπει νὰ ἐπιστρατευθῇ ὁλόκλη-
ρος κόσμος καὶ νὰ γίνῃ κοινὴ συνεισφο-
ρὰ ἐπιτραπέζιον ἀντικειμένων καὶ τρυ-
φίμων διὰ νὰ παρουσιασθῇ ὁ τρόπος
πρόσδοκος. Ἀλλὰ μήπως εἶνε μόνον
αὕτη;

Ἀπὸ ἐτῶν, ἰδίως ὁμως κατὰ τὰ τελευ-
ταῖα ἔτη, κατέστη ἐπιτακτικὴ ἡ ἀνάγκη
τῆς ὑπόθεσεως ἐνὸς ἢ δύο ξενοδοχείων
ὑπὸν ἐνθροονόμων καὶ καθαρῶν, εἰς τὰ
ὁποῖα ἕνας ξένος διερχόμενος ἀπὸ τὸν
τόπον μας θὰ ἠδύνατο νὰ εὖρη σχετικὴν
φιλοξενίαν. Ἀδύνατον κατέστη νὰ γίνων
τὰ ξενοδοχεῖα αὐτὰ παρὰ τὰς κατ' ἐπα-
νάληψιν ἀποπειράς. Ἀλλοτε εἰς παλαιό-
τερον ἐποχὴν ὅπου οἱ ἄνθρωποι δὲν ἦσαν
τόσον πολιτισμένοι, ὅπως μᾶς ἀρέσει νὰ
πιστεύομεν ὅτι εἴμεθα σήμερον, τὴν φι-
λοξενίαν αὐτὴν ἐπλήρουν οἱ ἴδιοι οἱ κάτοι-
κοι, καὶ ἀπλῶς ὁ διερχόμενος εἰς τῆς
νήσου μας ξένος ἐστενοχωρεῖτο. Σήμερον
εἶνε ἀδύνατον νὰ μείνῃ ξένος ἐν τῇ νῆ-
σῳ μας, ἐάν δὲν ἔχῃ κάποιον γνωστὸν
εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὁποῖου νὰ παραμείνῃ.
Οὔτε δύναται νὰ ὀνομασθῶν ξενοδο-
χεῖα αἱ ὑπάρχονσαι εἰς τὰς δύο κατ' ἐπ-
φημισμὸν πρωτεύουσας μας τρώγλαι αἱ
ὁποῖαι μόνον πρὸς δυσφημίαν τοῦ τό-
που μὲν δόρισται. Ἐνθυνοῦμαι καὶ
τίποτε ὁ εἰσαγγελεὺς Γυθείου ἀφίχθεις
εἰς τὸν Ποταμιόν δι' ὑπερβολῆς εὐφρο-
νῆς διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ μὴ διανυκτερέσῃ
εἰς τὸ ἱπταθρον.

Ἡ ἐλλείψει τῶν στοιχειωδῶστερον αὐ-
τῶν πραγμάτων δὲν εἶχε ἀφορμὴν τὴν
ἀνεπαρκείαν τῶν οἰκονομικῶν μέσων, ὅ-
πως θέλουν νὰ ἰσχυρισθῶν ἡμεῖς, ἢ
τὴν ἀνεπαρκείαν καταλλήλων ἀνθρώπων,
ἀλλὰ τὴν μεταβολὴν τῆς διανοητικότητος
τῶν κατοίκων μας. Εἶνε περίεργον ἀλλ'
ἀληθὲς ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα κυρίως
ἔτη οἱ κάτοικοι μας κατήντησαν ἀτομι-
κιστῆ. Ὅλγρον ἢ οὐδόλως ἐνδιαφέρονται
διὰ τὸ συμφέρον τοῦ κοινωνικοῦ συνό-
λου. Τὰ πάντα τὰ ἐξαρτοῦν ἀπὸ τοὺς ἄλ-
λους, εἴτε ἀπὸ τοὺς πολιτευομένους των,
εἴτε ἀπὸ τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ συμπό-
λῳ.

Ἐπὶ μακρὰ ἔτη διάφορα πλησιόχωρα
χωρία δυνάμεθα νὰ ἐπισκοπήσῃμεν με-
ταξὺ τῶν ἐν ἐξοχῇ εἰσὶν διὰ τῆς ἐπιδο-
θῆσεως τῶν ὁδῶν των, ἔμενον εἰς πρω-
τόγονον κατάστασιν, διότι οἱ κάτοικοι των
δὲν ἀπεφασίζον νὰ διαβῶσιν ὀλίγας ὁ-
ρας προσωπικῆς ἐργασίας. Ἀνεμῶνον μοι-
ρολατρικῶς τὴν ἐπισκευὴν εἴτε ἀπὸ τὴν
Πολιτείαν εἴτε ἀπὸ κανένα ἀπὸ μηχανῆς
Θεόν. Ἀλλὰ καὶ τώρα ἐσχάτως ποῦ παρ-
ετηρήθη ἡ γνωστὴ κίνησις διὰ τὴν κατα-
σκευὴν ὁδῶν, δὲν ὑπάρχει παράδειγμα
σπουδαίας δι' αὐτὰς συνεισφορᾶς προ-
σωπικῆς ἐργασίας.

Τὸ πρᾶγμα ἐν τούτοις δὲ ἴτο ὑποφερ-
τὸν ἐάν ὁ ἀτομικισμὸς αὐτὸς παρετηρεῖ-
το μόνον εἰς ἀνθρώπους ἀσυνειδήτους ἀ-
σχοῦντας αὐτὸν. Δυστυχῶς ὁ ἀτομικι-

σμὸς αὐτὸς παρατηρεῖται καὶ εἰς ἐκείνους
ἀκριβῶς οἷτινες ἦλθον ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν
μὲ πολιτικὸν καὶ χρηματικόν. Οἱ ἀνθρώ-
ποι αὗτοι—καὶ δὲν ὀλίγοι περὶ τῶν ἐξαι-
ρέσεων—ὁσάκις γίνεται συζήτησις διὰ
τὰς ἐλλείψεις τῆς νήσου μας, πλειοδοτοῦν
εἰς ἐπικρίσεις διὰ τὰς ἐλλείψεις αὐτάς,
ἀλλὰ καὶ δὲν κινεῖται πέραν τῆς ἰδίας
τῶν ἀτομικότητος διὰ νὰ τὰς διορθώ-
σῃ. Ἐάν δὲ λάβῃ κανεὶς ὅτι ὄρεται καὶ
τὰς μικροερίδας καὶ ἀντιλήψεις αἱ ὁποῖαι
δὲν λείπουν ἀπὸ τὸν τόπον μας, ὅπως
δὲν λείπουν ἀπὸ καμμίαν μικρὰν καὶ πε-
ριορισμένην κοινωνίαν, τότε θ' ἀντιλη-
φθῇ διατὶ εἶνε ἀδύνατον νὰ παρατηρη-
θῇ κοινωνικὴν πρὸς εἰς τὴν νῆσον μας.

**Κύριος ὁμως καὶ πρῶτος συντελεστὴς
εἰς τὴν ἀδυναμίαν δημιουργίας ἔργων
κοινωνικῆς ὠφελιμότητος πρὸ ὅ-
λου καὶ κοινωνικῶν ἐργῶν παραμένει
πάντοτε ὁ διασκορπισμὸς τῶν κατοί-
κων μας ἀνὰ τὰ πέλαγα τῆς νήσου.**

ΣΤΡΑΦΟΜΕΝ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΑΚΟΦΤΙ

Νομίζω ὅτι ἀπ' ὅσα μέτροι τοῦδε περὶ
τῆς οἰκονομικῆς, ὑγιεινῆς καὶ κοινωνικῆς
καταστάσεως τῆς νήσου μας παρήχθησαν,
ἐλάχισται σχετικῶς πρὸς ὅσα θὰ ἠδύνατο
νὰ ληφθῶν, περὶ τῶν ἀποκρίσεων ὅτι κα-
ρὸς εἶνε νὰ στραφῶμεν πρὸς τὴν κατεῦ-
θυνσιν τὴν ὁποῖαν ὑποδεικνύει, τὴν δημι-
ουργίαν δηλὸν ὅτι μίαν νέαν πόλεω. Δὲν
θὰ ἴτο ὁμως ἀρετὸν νὰ δημιουργηθῇ
ἀπλῶς μία πόλις εἰς οἰονδήποτε μέρος
τῆς νήσου μας, ἀλλὰ νὰ δημιουργηθῇ
ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου φυσικὰ εὐνοῖκα συν-
θῇ καὶ αἱ ὁδοὶ ὑγιεινῆς τῆς διαγραφῶν.

**Μέρος δὲ πρᾶγματι μοναδικὸν διὰ
τὴν δημιουργίαν μίας τοιαύτης πόλεως
πληροῦσης ὅλων τῶν ἀπαιτουμένων
ὁρων, δὲν ὑπάρχει ἄλλο ἀπὸ τὸ παρα-
λιακὸν ΔΙΑΚΟΦΤΙ. Διότι τὸ Διακό-
φτι φυσικῶς κεῖται εἰς τὸ μέσον τῆς
νήσου. Διότι εἶχε φυσικὸν λιμένα δύ-
ναμενον νὰ καταστῇ κέντρον ἐμπορι-
κῆς καὶ ἐν γένει οἰκονομικῆς κινή-
σεως. Διότι εἶχε ἀφθονοῦσα καὶ ἐν
γίεναι ὕδατα. Διότι τὸ ἔδαφος του εἶνε
ξηρὸν καὶ ἐλαφρὸς ἐπικλινὲς πρὸς
τὴν θάλασσαν, θαυμασίως ἐξυπηρετοῦ-
ν τὴν ὑγίαιαν καὶ τῆς καθαρῶς καὶ
διότι ἐξέρχεται εἰς τὴν ἀνατολικὴν
πλευρὰν τῆς νήσου καὶ εἰς θέαν διὰ
τὰ διερχόμενα μεταξὺ Μαλέα καὶ Κυ-
θήρων πλοῖα ἐπικρατοῦν. Διότι γεινι-
αίνει πλησιέστατα πρὸς τὴν Παληάπο-
λιν, τὸ εὐφορδέτερον γεωργικὸν τμή-
μα τῆς νήσου ἀπὸ τὸ ὁποῖον δύναται
νὰ τροφοδοτηθῇ, καὶ διότι ἡ ἐκτασίς
του εἶνε λίαν ἀρκετὴ ὅχι μόνον διὰ
τὴν ἐλὸν ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς πᾶσας φύ-
σεως ἀναγκαῖοντα δημόσια καὶ δημο-
τικὰ ἰδρύματα.**

Ἡ ἰδρυσις ἄλλως τε πόλεως εἰς τὸ πα-
ράλιον ἐνδείκνυται ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως
τοῦ τόπου. Καὶ ἄλλοτε τὸ εἶπον καὶ τὸ
ἔργασι, νῆσος χωρὶς παραλιακὴν
πρωτεύουσαν εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐν-
νοηθῇ.

Ὁ Ποταμιὸς καὶ ἡ Χώρα, χωρὶς τὰ
ὁποῖα ἡ ἀνάγκη παιδαγωγῆς τῆς προσα-
σίας τῶν κατοίκων ἀπὸ τὰς ληστοπειρα-
σίας καὶ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Ἀγελίων
ἐδημιούργησε, δὲν ἠμποροῦν πλέον καμ-
μία ζωτικὴν ἀνάγκην τοῦ κυθηραϊκοῦ
λαοῦ νὰ ἐξυπηρετήσῃ. Ἡ Χώρα μὲ
τοὺς ἐλαχίστους κατοίκους τῆς, εἰς τὸ ἀ-
πώτατον ἄκρον τῆς νήσου καὶ ἐντὸς φρου-
ρίων εὐρισκομένη, μὲ ἐλαττωμένον συνε-
χῶς τὸν πληθυσμὸν τῆς, μὲ περιοριζό-
μενα διαρκῶς τὰ ἱθικά της κεφάλαια,
φθίνουσα καθ' ἐκαστήν ἐμπορικῶς καὶ
οἰκονομικῶς, δὲν δύναται πλέον ν' ἀντα-
ποκριθῇ εἰς τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ὡς προ-
τεύουσας τῆς νήσου. Τὸ γεγονός δὲ ὅτι
εἰς τὰς προόδους αὐτῆς, τὸ Λιβάδι, ἐδη-
μιουργήθησαν μερικὰ μαγαζὰ μὲ ἀξιό-
σιν περαιτέρως συνοικιακῆς ἐπεκτάσεως
εἶνε χαρακτηριστικὴ ἐνδείξις τοῦ μαρ-
μοῦ τῆς.

Ὁ Ποταμιὸς ἀφ' ἑτέρου κείμενος—μα-
κρὰν τῆς παραλίας καὶ κτισμένης ἐπὶ το-
ποθεσίας, ἵγρως καὶ ἀνθυγιεινῆς, ἐλάχισται
καὶ αὐτὸς δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς
πρωτεύουσα. Καὶ ἂν ἀκόμη ἀπέκτα ὀρυμ-
νομένη τῆς ὁποίας στερεοῖται, καὶ ἂν καὶ
αὐτὰ τὰ οἰκημάτων τῆς εἶνε ὑγιεινέστερον
τοποθεσίαν μετετοπίζοντο, καὶ ἂν ἐν γέ-
νει ἀπέκτα κάποιον ρυθμὸν πλέως συγ-
χρόνον, πάλιν δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξυπ-
ρετήσῃ τὴν νῆσον διότι εἶνε μεσαιωνικὴ
ἡ τοποθεσία του. Πῶς δὲ σημασία ἔχει
τοῦτο νομίζω περὶ τὸν νὰ ἐκθέσω. Καὶ μὲν
τὸ γεγονός ὅτι εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς
Γῆς, εἰς ὅλα τὰ Κράτη, εἰς εἰς ὅλους τοὺς
πολιτευομένους τόπους, αἱ πρωτεύουσαι
καὶ πολυἀνθρώπων ἐμπορικαὶ καὶ βιομη-
χανικαὶ πόλεις εἶνε παραλιακαὶ, ἢ κειν-
ται πλησίον εἰς ποταμοὺς ἢ λίμνας, καὶ
μόνον λέγω τὸ γεγονός αὐτὸ ἀρκεῖ νὰ
πείσῃ τὸν καθ' ἕνα ὅτι τὸ παράλιον εἶνε
ὁ τόπος ὅστις ἐξυπηρετεῖ καλύτερον πᾶσις
ἄλλης τοποθεσίας τὰ ποικίλα τῶν ἀνθρώ-
πων συμφέροντα.

Ἄς φαντασθῇ λοιπὸν ἕκαστος μίαν
πόλιν εἰς τὸ Διακόφτι ἀπὸ τρεῖς-τέσσα-
ρας χιλιάδας κατοίκους, κοντὴ εἰς τὴν
θαλασσίαν ἐκείνην παραλίαν, μὲ οὐμοτο-
ρίαν σύγχρονον, μὲ ὁρατὰ καὶ ἀνετα κτί-
ρια, μὲ ὠραίους δρόμους, μὲ φωτισμὸν
ἄπλετον καὶ μὲ ὅλα τὰ ἰδρύματα κοινωνι-
κῆς προνοίας, ὑγιείας, δημοσίας ἐκπαίδευ-
σεως, γυμναστικῆς κλπ. καὶ ἂς κρίνῃ ἂν
ἡ πόλις αὕτη δὲν θὰ ἐξελίσσεται εἰς ἕνα
ἀληθινὸν μαγαζὶν εἰς τὴν ἐσχάτην

αὐτὴν τῆς Μεσογείου. Ποῖα δὲ θὰ ἴτο
ἡ ἐπίδρασις τῆς πόλεως αὐτῆς ἐπ' ὅλο-
κλήρον τῆς νήσου μας εἶναι εὐκόλως νὰ
μαντεύσῃ τις. Ἐκτὸς τῶν πολλῶν ὡ-
λῶν ἀγαθῶν τὰ ὁποῖα θὰ ἐπέφερε, θὰ
ἐξηγινάσκετο τὰς μεταξὺ τῶν χωρίων μας
καὶ τὰς μεταξὺ τοῦ Ποταμίου καὶ τῆς
Χώρας ἐπικοινωνίας, καὶ θὰ ὄνθῃ τοὺς
κατοίκους εἰς τὸ ν' ἀσφαλύνται καὶ οἱ
ἴδιοι εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων προόδου,
ἀντὶ ν' ἀναμίσχωνται ἀπὸ τὸν οἶκτον
τῶν ἐξητημένων παιδιῶν τῶν ἢ ἀπὸ
τὴν ὑπὸ ἑρμηνικὸν τύπον ἐπαιτείαν τῶν
πολιτευομένων των.

ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΟΛΩΝ

Ἀλλὰ μία τοιαύτη πόλις δὲν θὰ ἐπεί-
ρα μόνον ὠφελίμως ἐπὶ τὴν νῆσον
μας. Θὰ ἐξορμήσειεν καὶ ὡς ἀκόσμητος
συντελεστὴς κινήσεως μεταξὺ τῶν ἐν τῇ νήσῳ
καὶ τῶν ἐξω αὐτῆς ἐκόντων συμπολιτῶν
μας, διότι πλείστοι ἔσοι ἐξ αὐτῶν ἐξαρ-
τῶν θὰ ἤρχοντο νὰ παραμείνουν εἰς τὴν
νῆσον μὲ τὰς οικογενεῖας των, ὅταν
θὰ ἐβρίσκον καταλλήλους οἰκίας καὶ τὰ
μέσα τῆς παραμονῆς των ἀνάλογα πρὸς
ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἶχον εἰς τὰς χώρας τὰς
ὁποίας ἐζήσαν. Ἀλλ' ὅχι μόνον αὐτοὶ ἀλ-
λὰ καὶ πλείστοι ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς
Κυθῆριοι καὶ ἄλλοι ἐπιστήμονες οἷτινες
σήμερον σπανίως ἐπισκέπτονται τὴν νῆ-
σον μας, εὐχάριστος θὰ κατήρχοντο εἰς
αὐτὴν διὰ νὰ παραμείνουν. Μὲ τὴν ἀνέ-
πτυξιν τὴν ὁποῖαν σὺν τῷ χρόνῳ λαμβά-
νει ὁ τουρισμὸς ἐν Ἑλλάδι, ἀπαραίτητον
εἶναι ἡ νῆσός μας ὅτι ἐλκύσῃ πολλοὺς ξέ-
νους. Ἀλλὰ ποῦ θὰ μέλυνον οἱ ξένοι αὐ-
τοί; Πῶς θὰ διακράτουν; Ποῖος θὰ τοὺς
περιποιήθῃ; Ἐνθ' ὅτι ἡ νῆσός μας δὲν
στερεοῖται φυσικῶν καλλόνων καὶ ἀρχαι-
ολογικῶν ἀκρίβει ἐ

